

'De DDR-mentaliteit is aan het verdwijnen'

Serie: Vrouwen, werk en kinderen in Duitsland

Achtergrond - 19 maart 2013 - Auteur: Fleur de Weerd

Stoppen met werken voor de kinderen? Helga (38) moet er niet aan denken. Ze is moeder van twee dochters en filiaalmanager bij een bank in Berlijn waar ze 39 uur werkt, overuren niet meegerekend. “Het huidige gezinsbeleid houdt de ouderwetse rollenpatronen overeind.” Deel 2 van de serie ‘Vrouwen, werk en kinderen in Duitsland.’

“Oh sorry ik ben niet op kantoor. Mijn dochter is ziek dus ik moest haar naar de dokter brengen. Kun je over twintig minuten terugbellen?” Helga is een drukbezette vrouw. Haar man werkt ook fulltime, maar twee dagen vanuit huis, zodat zij dan tot laat op kantoor kan blijven.

Helga en haar man komen oorspronkelijk uit Halle an der Saale, een arme industriestad in Oost-Duitsland. Opgroeien in de DDR heeft haar beïnvloed, zegt ze. “Mijn ouders werkten voltijd. Mijn vader bij een computerbedrijf en mijn moeder in de kinderopvang. Destijds kon je je kind op maandag brengen en pas op vrijdag weer ophalen. Handig voor alleenstaande arbeiders. Mijn moeder had ook wel eens nachtdiensten, dan moesten ik en mijn zus ook daar overnachten.”

Naar het voorbeeld van haar ouders heeft ze altijd voltijd gewerkt. “Toen mijn man in 2004 naar Berlijn wilde voor werk, hij is advocaat, had ik daar eerder een baan gevonden dan hij. Ik werkte in Halle al bij de bank, maar niet als leidinggevende. Toen in Berlijn een managersfunctie vrijkwam heb ik gesolliciteerd. Ik heb meteen gezegd dat ik kinderen wilde. Dat maakte hen niet uit. Een fijne mentaliteit, helaas steeds zeldzamer.”

De ‘DDR-mentaliteit’ van moeders die werken is langzaam aan het verdwijnen in Oost-Duitsland, aldus Helga. In Berlijn vanwege de toestroom van West-Duitse ouders bijvoorbeeld in de wijk Prenzlauerberg, maar ook in Halle. “Steeds meer vrouwen trouwen met West-Duitse mannen, die dan in Halle komen wonen. En hun conservatieve houding meenemen.”

Vragen op het schoolplein

Helga (38) uit Berlijn

- Opgegroeid in Halle an der Saale (Saksen-Anhalt)
- Studeerde daar bedrijfskunde en deed een bankopleiding (hbo)
- Getrouwd, twee dochters (4 en 7) die op de creche en basisschool zitten
- Werkt voltijd als filiaalmanager bij een bank in Berlijn
- Haar man is advocaat en werkt ook voltijd, waarvan twee dagen vanuit huis

Ze merkt het vooral op het schoolplein. Hoe doe je dat dan, vragen andere moeders. Of: doe je niet te weinig voor je kinderen? “Dan voel ik me schuldig. Maar ja, als ik meer doe voor school, haal ik het niet met tijd. Ik was een tijdje oudervertegenwoordiger op de crèche, maar daar ben ik mee gestopt, want ik zat dat steeds 's nachts te doen. Dat moeten de moeders die kritiek hebben maar doen, dacht ik. En dat doen ze nu ook.”

Is deeltijdwerk geen optie? “Niet in een leidinggevende functie. Ik heb het wel geprobeerd hoor. Maar toen ik 30 uur ging werken, verdubbelden ook mijn overuren. Eigenlijk kan deeltijd in dit beroep alleen als ik de functie zou delen met een andere moeder. Ieder 50 procent. Maar dat is weer zo lastig voor het personeel.”

Helemaal niet werken komt bij Helga niet in Frage. “Daar zou ik zo ongelukkig van worden. Bovendien zouden mijn kinderen dat maar vreemd vinden. Voor hen is deze situatie de gewoonste zaak van de wereld. Ik zie dat ze het heerlijk vinden om hun vrijheid te hebben. Als ik er de hele tijd bovenop zou zitten, zouden ze niet zo zelfstandig zijn als ze nu zijn.”

Betreuungsgeld? Zo'n onzin

Het zou goed zijn voor Duitsland als meer moeders zouden werken, denkt Helga. Ze bliest als haar gevraagd wordt naar het *Betreuungsgeld*. Ouders die thuis voor hun kinderen zorgen, krijgen volgens deze regeling zo'n 150 euro per maand. Zo worden ze gecompenseerd voor de subsidie die andere ouders krijgen als ze hun kind naar opvang brengen. “Dat is zo'n onzin. Ik hoef toch ook niet gecompenseerd te worden voor de subsidie op de metro omdat ik altijd met de fiets ga? Echt belachelijk.”

Bovendien is het een stap terug. “Extreem conservatief en het past niet bij de tijdgeest. Ik wil best meebetalen aan dingen die mij niets opbrengen, dat hoort er nu eenmaal bij. Maar het *Betreuungsgeld* is gewoon contraproductief. Je zult zien dat juist die kinderen worden thuisgehouden die veel aan kinderopvang hebben. Dat arme ouders hun kroost thuis houden vanwege het geld, waardoor zij een achterstand oplopen.”

Feiten en cijfers

Nergens in Europa krijgen vrouwen minder kinderen dan in Duitsland. Ook heeft Duitsland de grootste inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen van Europa.

[Lees de feiten en cijfers over het Duitse vrouwen- en gezinsbeleid >>](#)

Ook niet onbelangrijk: hiermee blijven ouderwetse rollenpatronen overeind. “Kinderen denken dan dat het normaal is dat mama thuis blijft. Het is toch veel beter om ze te laten zien dat vrouwen ook meetellen doordat ze zien dat mama een belangrijke rol in de maatschappij inneemt. Niet dat moeder-zijn geen belangrijke rol is trouwens, maar het kan ook allebei.”

Carrièrekansen verbeteren

Als haar gevraagd wordt wat de regering voor haar zou kunnen betekenen, is Helga even stil. “Eigenlijk denk ik dat verandering vanuit de maatschappij zelf moet komen.” Dan komt ze toch met twee suggesties voor Merkel. “Ze zou deeltijdwerk kunnen vergemakkelijken. Het is namelijk relatief duur voor bedrijven om mensen deeltijd aan te stellen. Een korting via belasting zou kunnen helpen.

Ten tweede moeten carrièrekansen van moeders verbeterd worden, vindt Helga. “Het lijkt er niet op dat de regering het krijgen van meerdere kinderen wil promoten.” Sterker nog, het huidige beleid heeft een negatieve uitwerking op de kindwens. En dat terwijl er te weinig kinderen worden geboren. “Ik zou beste een derde kind willen maar weet ook dat ik dan geen kans meer heb om een nieuwe baan te vinden, buiten mijn bank. Een vriendin van me kwam na twee kinderen niet meer aan de bak, terwijl ze toch hoogopgeleid is. Pff, hoe meer ik erover praat, hoe meer ik merk wat voor een kindonvriendelijk land we eigenlijk geworden zijn.”

Helgas naam is vanwege privacyredenen gefingeerd.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3174/de-ddr-mentaliteit-is-aan-het-verdwijnen>